

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 37/03-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. januára 2003 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Slovakia Cable Systems s r. o., so sídlom B., zastúpenej advokátom JUDr. D. Ch., Advokátska kancelária B., vo veci porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti Slovakia Cable Systems s r. o. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. decembra 2002 doručená sťažnosť spoločnosti Slovakia Cable Systems s r. o., so sídlom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. D. Ch.,

Advokátska kancelária B., vo veci porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ktorého sa mal dopustiť Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 3 K 45/01 zo 14. marca 2002, ktorým vyhlásil konkurz na majetok sťažovateľa, a Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 3 Obo 166/2002 zo 4. júla 2002, ktorým potvrdil vyššie uvedené uznesenie krajského súdu. Sťažovateľom napadnuté rozhodnutia nadobudli právoplatnosť 14. októbra 2002.

V odôvodnení petitu svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že namieta „predovšetkým porušenie svojho práva na spravodlivé prejednanie veci, konkrétne práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, teda práva na kontradiktórny proces. Pokiaľ ide o porušenie práva sťažovateľa na odôvodnenie súdneho rozhodnutia garantované podľa judikatúry Európskeho súdu v čl. 6 ods. 1 Dohovoru v rámci práva na spravodlivé súdne konanie, treba posúdiť, v ktorom ustanovení Ústavy SR je toto právo ako súčasť práva na súdnu ochranu chránené. Vzhľadom na to, že odpoveď nie je jednoznačná, namietame porušenie všetkých, do úvahy prichádzajúcich ustanovení Ústavy SR, a to základného ustanovenia práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1), ako aj ustanovení upravujúcich ústavné súdnoprocesné garancie (čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2)“.

Sťažovateľ tvrdil, že „uznesenie krajského súdu nie je riadne odôvodnené, pretože je veľmi stručné a nespĺňa náležitosti podľa § 157 ods. 2 a 3 O. s. p., ktoré sa majú použiť aj na uznesenie o vyhlásení konkurzu“, že „krajský súd však vôbec neuvádza, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení dôkazov, najmä sa vôbec nezaoberá tým, prečo nepovažuje skutočnosti uvedené sťažovateľom za preukázané...“, ďalej že krajský súd neuviedol, „prečo nevykonal ďalšie dôkazy,

najmä výsluch svedka Ing. J. J. ...“, a prečo sa „vôbec nevyjadril k právnym argumentom sťažovateľa uvedeným vo vyjadrení zo dňa 27. 12. 2001“.

Sťažovateľ je toho názoru, že „krajský súd v odôvodnení iba sucho konštatoval, že navrhovatelia v 2. a 3. rade preukázali svoju aktívnu legitímáciu dokladmi založenými v spise. Nezaoberal sa však vôbec námietkami sťažovateľa, ktoré spochybňovali existenciu, resp. pravosť pohľadávok navrhovateľov, teda ktoré v konečnom dôsledku spochybňovali, že navrhovatelia sú veriteľmi sťažovateľa a že sú aktívne vecne legitímovaní na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu podľa § 4 ods. 1 zákona o konkurze“. Vzhľadom na vyššie uvedené sťažovateľ dospel k záveru, že „krajský súd svojím uznesením porušil právo sťažovateľa na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a tým aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.

Sťažovateľ ďalej tvrdil, že „rovnako ako uznesenie krajského súdu ani uznesenie najvyššieho súdu nie je náležité odôvodnené“. Na podporu svojho tvrdenia uviedol, že „z hľadiska posúdenia splnenia náležitostí odôvodnenia súdneho rozhodnutia možno konštatovať, že v uznesení najvyššieho súdu je v podstate splnená iba požiadavka na podstatný obsah prednesov účastníkov. Ostatné náležitosti odôvodnenia nie sú vo väčšej či menšej miere splnené. Pokiaľ ide o požiadavku na stručné a jasné vyloženie, ktoré skutočnosti považuje súd za preukázané a ktoré nie, najvyšší súd rovnako ako krajský súd mal za preukázané, že sťažovateľ má viac veriteľov a že je splnená zákonná podmienka pre vyhlásenie konkurzu, ktorou je existencia majetku postačujúceho aspoň na úhradu trov konania. Najvyšší súd sa opiera najmä o predbežnú správu, z ktorej vyplýva, že sťažovateľ má viac veriteľov a že je v insolvencii. Najvyšší súd sa však vo svojom odôvodnení vôbec nezaoberal tým, či považuje pohľadávky navrhovateľov v 2. a 3. rade za sporné alebo nie, nepovedal teda ani to, či považuje aktívnu vecnú legitímáciu týchto navrhovateľov za preukázanú alebo nie. Najvyšší súd ďalej vôbec neuvádza, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení dôkazov, najmä sa vôbec nezaoberá tým, prečo nepovažuje skutočnosti uvedené sťažovateľom, resp. vyplývajúce z ním predložených listinných dôkazov za preukázané, nevyjadruje sa ani k skutkovým námietkam uvedeným

v odvolaní sťažovateľa (v podstate ide o tie isté námietky, ako boli uvedené už pred súdom prvého stupňa)“.

Sťažovateľ nebol spokojný s tým, že „najvyšší súd neuviedol, prečo nevykonal dôkazy navrhnuté sťažovateľom. Ide najmä o tieto návrhy dôkazov zo strany sťažovateľa - výsluch svedka Ing. J. J. ako bývalého konateľa sťažovateľa, vyžiadanie originálov faktúr, dodacích listov a urgencií od navrhovateľa v 3. rade, vyžiadanie originálov dokladov o doručení, resp. zaslaní predmetných faktúr tiež od navrhovateľa v 3. rade, ako aj vyžiadanie dokladov o zakúpení štyroch notebookov navrhovateľom v 3. rade od tretej osoby a o ich zaplatení (zmluvy, objednávky, faktúry, dodacie listy, pokladničné bloky, resp. výpisy z účtu) a iné doklady týkajúce sa tohto tovaru - záručné listy, colné deklarácie a pod. a prípadné znalecké dokazovanie grafológom, ak by ostatné dôkazy nepostačovali“.

Sťažovateľ tvrdil, že „vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti máme za to, že najvyšší súd svojím uznesením porušil právo sťažovateľa na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a tým aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“. Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ zastáva názor, že „ak došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru, tak vychádzajúc z prezumpcie súladu Ústavy SR s Dohovorom muselo dôjsť aj k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa 7. oddielu 2. hlavy Ústavy SR“ (najmä práva „na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ... čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy“).

Sťažovateľ ďalej tvrdil, že „bolo porušené jeho základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR a zároveň jeho právo na kontradiktórny proces implikované v práve na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“, lebo „krajský súd rozhodol vo veci samej, t. j. o vyhlásení konkurzu na majetok sťažovateľa bez toho, aby umožnil sťažovateľovi vyjadriť sa k dôkazom a dokladom založeným do súdneho spisu: podanie navrhovateľa v 2. rade zo dňa 11. 02. 2002, podanie navrhovateľa v 3. rade zo dňa 19. 02. 2002 a Predbežná správa zo dňa 18. 02. 2002, ktorú vypracoval ustanovený predbežný správca v predmetnej veci“.

Podľa názoru sťažovateľa sa mal najvyšší súd ako odvolací súd „týmto vážnym procesným pochybením krajského súdu“ zaoberať a urobiť „nápravu, ktorá by spočívala v zrušení uznesenia krajského súdu a vrátení veci tomuto súdu na ďalšie konanie“. Keďže tak najvyšší súd neučinil, sťažovateľ túto časť sťažnosti uzatvoril svojím právnym názorom, že „krajský súd i najvyšší súd v nimi vedených súdnych konaniach a následných rozhodnutiach porušili právo sťažovateľa vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeným v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.

Na podporu svojich vyššie uvedených tvrdení a právnych názorov sťažovateľ citoval viacero uznesení ústavného súdu, Ústavného súdu Českej republiky a rozhodnutí všeobecných súdov (Slovenskej republiky a Českej republiky), Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj názorov právnej teórie. Okrem vyslovenia porušenia vyššie uvedených základných práv, zrušenia sťažovateľom napadnutých súdnych rozhodnutí a vrátenia veci na ďalšie konanie prvostupňovému súdu, ako aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 000 Sk žiadal sťažovateľ vydanie dočasného opatrenia a odloženie vykonateľnosti označených rozhodnutí menovaných súdov, a to do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

II.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal z toho, že podľa § 20 ods. 4 zákona

o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov ustanovených v zákone.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V danej veci sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ zdôvodňoval porušenie vyššie označených základných práv postupom menovaných súdov pri zisťovaní skutočného stavu veci, pri výbere a hodnotení nimi vykonaných dôkazov, odôvodneniami v konaní vo veci vynesenej rozhodnutí a rozsahom možnosti vyjadriť sa ku v konaní použitému dôkaznému materiálu. Na tomto skutkovom a právnom základe sa sťažovateľ domáhal vyslovenia neústavnosti postupu uvedených súdov v konaní o jeho veci, zrušenia vynesenej uznesení a priznania primeraného finančného zadost'učinenia. Poukázal tiež na nemožnosť domáhať sa ochrany svojich práv cestou mimoriadnych opravných prostriedkov. Sťažovateľ navrhoval vydať nasledovný nález:

„Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 14. 03. 2002, sp. zn. 3 K 45/01, ktorým vyhlásil konkurz na majetok spoločnosti Slovakia Cable Systems spol. s r. o., so sídlom v B., a Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 04. 07. 2002, sp. zn. 3 Obo 166/2002, ktorým potvrdil uvedené uznesenie Krajského súdu v Bratislave, porušili základné právo spoločnosti Slovakia Cable Systems spol. s r. o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo tejto spoločnosti vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným

dôkazom podľa čl. 48 ods. 2. Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5, 8 a 11.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 04. 07. 2002, sp. zn. 3 Obo 166/2002 v plnom rozsahu a uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. 03. 2002, sp. zn. 3 K 45/01 vo všetkých výrokoch s výnimkou výroku o zastavení konania voči navrhovateľovi v 1. rade, sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie Krajskému súdu v Bratislave.

Spoločnosti Slovakia Cable Systems spol. s r. o. sa priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 1 000 000 Sk, slovom jedenmilión korún slovenských, ktorý je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť tejto spoločnosti do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti.

Predmetom sťažnosti je postup menovaných súdov pri rozhodovaní o vyhlásení konkurzu na jeho majetok. Konkurzné konanie upravuje zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“).

Podľa § 1 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní účelom tohto zákona je usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorý je v úpadku.

Podľa § 1 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní dlžník je v úpadku, ak má viac veriteľov a nie je schopný 30 dní po lehote splatnosti plniť svoje záväzky.

Podľa § 1 ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní fyzická osoba, ak je podnikateľom, a právnická osoba je v úpadku aj vtedy, ak je predĺžená.

Podľa § 4 ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní z návrhu na vyhlásenie konkurzu musí byť zjavné, ktorému súdu je určený, kto ho robí, ktorej veci sa týka

a čo sleduje, musí byť podpísaný a datovaný. Návrh treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis. Navrhovateľ je povinný k návrhu na vyhlásenie konkurzu pripojiť listinné dôkazy, na ktoré sa odvoláva.

Podľa § 4 ods. 4 zákona o konkurze a vyrovnaní ak je účastníkom konania fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, alebo právnická osoba, návrh na vyhlásenie konkurzu musí obsahovať jej názov alebo obchodné meno, miesto podnikania alebo sídlo.

Podľa § 4 ods. 5 zákona o konkurze a vyrovnaní ak návrh na vyhlásenie konkurzu podáva veriteľ, v návrhu musí uviesť okolnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že dlžník je v úpadku (§ 1), označiť ďalšieho veriteľa a doložiť svoju pohľadávku voči dlžníkovi, aj keď nie je ešte splatná. Ak dlžník zastavil platby, predpokladá sa, že nie je schopný plniť svoje splatné záväzky.

Podľa § 4 ods. 6 zákona o konkurze a vyrovnaní veriteľa, ktorí majú sídlo alebo trvalý pobyt v cudzine, sú povinní uviesť aj meno a adresu svojho zástupcu pre doručovanie v tuzemsku.

Podľa § 4 ods. 7 zákona o konkurze a vyrovnaní navrhovateľa súčasne s podaním návrhu zložia na účet súdu preddavok na úhradu odmeny predbežného správcu. Túto povinnosť nemá likvidátor, ktorý po ustanovení bez zbytočného odkladu vykonal likvidačnú účtovnú súvahu a zistil, že majetok dlžníka nepostačuje na úhradu preddavku.

Podľa § 4 ods. 8 zákona o konkurze a vyrovnaní ak návrh na vyhlásenie konkurzu neobsahuje náležitosti podľa odsekov 3 až 6 alebo ak veriteľa nespĺnia povinnosť podľa odseku 7, súd konanie zastaví. Ustanovenie § 43 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“) sa nepoužije.

Podľa § 5 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní podmienkou vyhlásenia konkurzu je, aby dlžník mal majetok postačujúci aspoň na úhradu trov konania.

Podľa § 9a ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní ak okolnosti nasvedčujú, že dlžník je v úpadku, alebo ak je to potrebné na zistenie alebo na zabezpečenie dlžníkovho majetku, súd môže ustanoviť predbežného správcu.

Podľa § 9b ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní povinnosťou predbežného správcu je najmä zistiť dlžníkov majetok a preskúmať dlžníkov obchodné knihy.

Podľa § 9b ods. 5 zákona o konkurze a vyrovnaní ustanovenia § 9d, 9e, 9f, § 17 ods. 1 a § 18 ods. 1 sa vzťahujú aj na predbežného správcu; ostatné ustanovenia o správcovi sa vzťahujú na predbežného správcu primerane, ak tento zákon neustanovuje inak.

(Ustanovenia § 9d až 9f upravujú súčinnosť tretích osôb.)

Podľa § 17 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní úpadca je povinný do 15 dní od doručenia výzvy súdu alebo správcu zostaviť a odovzdať správcovi zoznam svojich aktív a pasív s uvedením svojich dlžníkov, veriteľov aj ich adries, odovzdať správcovi svoje obchodné knihy aj všetky potrebné doklady a poskytnúť mu potrebné vysvetlenia. Predložený zoznam aktív a pasív musí úpadca podpísať a výslovne uviesť, že je správny a úplný. Výzva musí obsahovať poučenie o trestnoprávných následkoch nesplnenia týchto povinností.

Podľa § 18 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní súpis podstaty vykoná správca podľa pokynov súdu s použitím zoznamu predloženého úpadcom. Ak úpadca nesplnil povinnosti podľa § 17 ods. 1 a 2, uloží mu súd, aby sa dostavil na spísanie zápisnice o zozname majetku a aby vydal potrebné listiny správcovi.

Ako to vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy konaním označených súdov z už vyššie uvedených dôvodov.

Domáhať sa nápravy porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy možno len v rámci rozsahu zákonnej úpravy vykonávajúcej toto ústavné ustanovenie (čl. 46 ods. 4, čl. 51 ods. 1 ústavy), v danom prípade v rámci právnej úpravy vyplývajúcej z príslušných ustanovení zákona o konkurze a vyrovnaní a Občianskeho súdneho poriadku.

Z vyššie citovaných ustanovení § 1 ods. 2 a 3, § 2 ods. 1 a § 5 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní vyplýva, že za splnenia akých podmienok môže súd vyhlásiť konkurz na majetok dlžníka za predpokladu, že návrh na jeho vyhlásenie spĺňa týmto zákonom ustanovené náležitosti (§ 4 zákona o konkurze a vyrovnaní).

Ak súd zistí, že sú splnené podmienky vyhlásenia konkurzu, rozhodne o vyhlásení konkurzu uznesením, ktoré musí obsahovať odôvodnenie (§ 13 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní). Ak súd zistí, že dlžník je v úpadku (má viac veriteľov a nie je schopný dlhší čas plniť svoje splatné záväzky alebo je v predlžení) a má majetok postačujúci aspoň na úhradu trov konania, teda ak zistí, že sú splnené hmotnoprávne podmienky vyhlásenia konkurzu a keď návrh obsahuje zákonom požadované náležitosti, vyhlási na majetok dlžníka konkurz.

Súd v rámci tohto štádia konkurzného konania (do vyhlásenia konkurzu) zisťuje len existenciu hmotnoprávnych a procesnoprávnych podmienok a v tomto rozsahu aj zdôvodňuje svoje rozhodnutie. Nebolo preto povinnosťou krajského súdu zaoberať sa v tomto štádiu konania takými skutočnosťami, ako sa to dožadoval sťažovateľ, pričom je potrebné vziať do úvahy aj skutočnosť, že „predbežná správa z 18. februára 2002“ vypracovaná predbežným správcom, ktorá bola dôležitým dokumentom na zistenie hmotnoprávnych podmienok vyhlásenia konkurzu, bola vypracovaná v súčinnosti so sťažovateľom (poskytnutie informácií o jeho majetku vrátane jeho aktív a pasív

s uvedením jeho dlžníkov a veriteľov) a správnosť a úplnosť ním predložených údajov o jeho majetku bola potvrdená podpisom konateľa spoločnosti.

Z vyššie uvedeného pohľadu na účel konania súdu (krajského) do vyhlásenia konkurzu je potrebné hodnotiť aj právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v odôvodnení jeho sťažovateľom napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého „sa stotožnil so zisteniami súdu prvého stupňa o splnení zákonných podmienok pre vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka“, lebo aj keď „dlžník namietal spornosť pohľadávok veriteľa v 2. a 3. rade ... z predbežnej správy vyplýva, že dlžník má oveľa viac veriteľov“, a je nesporná aj „existencia majetku postačujúceho aspoň na úhradu trov konania“.

Najvyšší súd akceptoval aj odstránenie nepresnosti v označení obchodného mena veriteľa v 3. rade formou doplnenia jeho návrhu na vyhlásenie konkurzu.

Sťažovateľ v súvislosti s namietaním porušenia základného práva na súdnu ochranu sa dožadoval vyslovenia porušenia čl. 47 ods. 3 ústavy („všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní“). Vychádzajúc z obsahu „práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi“ (čl. 47 ods. 2 ústavy) je námietka porušenia tohto základného práva vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ bol zastúpený v konaní pred všeobecnými súdmi advokátom, právne bezvýznamnou.

Taktiež namietanie porušenia základných práv uvedených v ustanovení prvej časti prvej vety čl. 48 ods. 2 ústavy („aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti“) v danom prípade v súvislosti s porušením základného práva na súdnu ochranu nie je z hľadiska predmetu sťažnosti dôvodným.

Vychádzajúc z účelu napadnutej časti konkurzného konania a platnej právnej úpravy tohto konania (zákon o konkurze a vyrovnaní nevyžaduje verejné prerokovanie veci a prítomnosť úpadcu na tomto prerokovaní) je dovolávanie sa vyslovenia porušenia týchto základných práv (čl. 48 ods. 2) nedôvodným. (Podľa § 66a ods. 2

zákona o konkurze a vyrovnání pojednávajú nariaduje samosudca len vtedy, ak to ustanovuje zákon o konkurze a vyrovnání alebo ak to pokladá za potrebné. Podľa § 66e ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnání sa na konkurz primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ak zákon o konkurze a vyrovnání neustanovuje inak.)

Sťažovateľ ďalej namietal porušenie základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a to z dôvodu, že mu nebolo umožnené (nebolo dané na vyjadrenie) v konaní pred krajským súdom vyjadriť sa k stanovisku veriteľa v 2. rade k vyjadreniu sťažovateľa k návrhu na vyhlásenie konkurzu, k doplneniu návrhu veriteľa v 3. rade (uvedenie jeho správneho obchodného mena) a jeho stanovisku k vyjadreniu sťažovateľa k návrhu na vyhlásenie konkurzu, ako aj k predbežnej správe o jeho majetku.

Z obsahu sťažnosti a z k nej priloženého odvolania proti prvostupňovému rozhodnutiu vyplýva, že sťažovateľ namietal v konaní pred odvolacím súdom skutočnosť, že „súd prvého stupňa rozhodol bez toho, aby zaslal dlžníkovi na vyjadrenie nasledovné dokumenty“ (uvedené v predchádzajúcom odstavci), čiže mal možnosť v konaní o odvolaní svoje námietky, resp. pripomienky k nim vyjadriť, t. j. plne realizovať (uplatniť) svoje vyššie označené základné právo v konaní pred súdom. Že túto možnosť plne nevyužil, resp. že nemal úspech v konaní, nie je porušením označeného základného práva a nie je ani dôvodom na poskytnutie mu ústavnoprávnej ochrany.

Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v skorších rozhodnutiach základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom je potrebné vykladať vo väzbe na čl. 46 ods. 1 ústavy tak, že v každom konaní, v ktorom súd vykonal dôkazy, má umožniť účastníkovi konania, aby sa k nim mohol vyjadriť. Za súčasť tohto základného práva nemožno však považovať aj povinnosť súdu vykonať dôkazy označené (resp. navrhnuté) účastníkom súdneho konania, pretože princíp voľného hodnotenia dôkazov v konaní pred súdmi v spojení so zásadou spravodlivého

rozhodnutia veci umožňuje sudcovi vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia k takémuto rozhodnutiu vedú. Do obsahu tohto základného práva nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia súdu ním navrhnutých dôkazov (napr. I. ÚS 75/96, I. ÚS 64/97, I. ÚS 98/97).

Tým, že menované súdy nevykonali z dôvodov už vyššie uvedených (účel konania pred rozhodnutím o vyhlásení konkurzu) dokazovanie v rozsahu navrhovanom sťažovateľom, ale zamerali sa len na zisťovanie zákonom ustanovených hmotnoprávných a procesnoprávných podmienok na vyhlásenie konkurzu a existenciu (splnenie) týchto základných podmienok v zmysle požiadaviek zákona (zákona o konkurze a vyrovnaní) riadne zdôvodnili, neporušili a ani nemohli porušiť základné právo sťažovateľa, ktorého ochrany sa svojou sťažnosťou domáhal, t. j. právo na súdnu ochranu (v rozsahu ním označených článkov ústavy).

Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v jeho skorších rozhodnutiach (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97) uplatňovanie zákona v súdnom konaní a postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi) nemožno hodnotiť ako porušenie základných ľudských práv, teda ani považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Okrem vyššie uvedeného je potrebné ešte zdôvodniť, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 26/96, I. ÚS 62/97, II. ÚS 37/01, II. ÚS 88/01) účelom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) je zaručiť prístup k súdu, t. j. každej osobe priznať možnosť byť účastníkom konania po splnení podmienok ustanovených zákonom. Už samotné konanie a rozhodovanie súdov je prejavom toho, že základné právo na súdnu ochranu bolo rešpektované. Ústavné právo na súdnu ochranu však neznamena právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym súdom), teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech v konaní pred všeobecným súdom (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96, II. ÚS 3/97).

Už vo viacerých svojich rozhodnutiach (napr. I. ÚS 5/98, I. ÚS 57/97) ústavný súd vyslovil, že jeho ústavné postavenie (keďže nie je súčasťou všeobecných súdov) ho vylučuje z možnosti preskúmať zákonnosť konania všeobecných súdov pri dodržiavaní a aplikácii takých ustanovení procesných predpisov, ktoré sú prejavom nezávislého postavenia súdu z hľadiska rozsahu dokazovania, preskúmavania a posudzovania jeho právnych názorov, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, pokiaľ postup a rozhodnutie súdu nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.

V rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 64/00 ústavný súd vyslovil, že v Slovenskej republike pôsobia súdy na základe ústavy a zákonov, čiže na základe právneho poriadku Slovenskej republiky, a sú teda povinné rozhodovať na základe aplikácie noriem tohto právneho poriadku alebo noriem, ktorých použitie tento právny poriadok zvlášť umožňuje. Je vecou všeobecného súdu, ktorú normu z právneho poriadku Slovenskej republiky a z noriem, ktorých použitie tento právny poriadok zvlášť umožňuje, v danom prípade aplikuje a ako ju interpretuje. Súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj to, aby súd rozhodol o práve toho, kto sa naň obrátil, podľa práva platného v Slovenskej republike alebo podľa noriem, ktorých použitie právny poriadok Slovenskej republiky umožňuje.

Z vyššie citovaných právnych názorov ústavného súdu je možné s ohľadom na posudzovanú vec vyvodiť, že sťažovateľom namietané nedodržanie právnych noriem týkajúcich sa zisťovania hmotnoprávnych a procesnoprávnych podmienok konania, najmä procesu dokazovania, hodnotenia vykonaných dôkazov, odôvodnenia a výrokov rozhodnutí súdov, nie je dôvodom na poskytnutie ústavnoprávnej ochrany (resp. nie je možné bez ďalšieho založiť právomoc ústavného súdu) označených základných práv, ktorých porušenie sa namieta, pre nedostatok právomoci ústavného súdu na posudzovanie zákonnosti postupu súdov vo vyššie označenom smere.

Porušenie základného práva na súdnu ochranu (v rozsahu upravenom sťažovateľom) a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom by prichádzalo do

úvahy len vtedy, keby podmienky na prístup k súdom a samotné ich konanie ustanovené zákonom o konkurze a vyrovnaní a Občianskym súdnym poriadkom neboli súdmi rešpektované spôsobom zjavne neopodstatneným a rozhodnutia súdov by boli v dôsledku toho arbitrárne. Tvrdenia sťažovateľa ani samotné napadnuté rozhodnutie vyslovenie takéhoto záveru pri posudzovaní dôvodnosti jeho sťažnosti však nepodporujú.

Sťažovateľ taktiež namietal, že postupom označených súdov bolo súčasne porušené aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného vo veci sp. zn. I. ÚS 28/01 ústava má povahu základného prameňa práva, ktorý je nadradený voči všetkým ostatným prameňom práva. V prípade, že ústavná úroveň úpravy verne „prenáša“ do vnútroštátneho právneho poriadku záväzky z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ústavná úprava bude slúžiť ako základňa ich praktickej aplikácie v právnej praxi Slovenskej republiky. Ak sa navrhovateľ domáha súčasne vyslovenia porušenia základných práv a slobôd garantovaných v ústave a ľudských práv a základných slobôd garantovaných v medzinárodnej zmluve o ľudských právach a základných slobodách, ktorou je Slovenská republika viazaná, a ak v obsahu týchto práv a slobôd nie je významový rozdiel, zistením a vyslovením porušenia základného práva alebo slobody podľa ústavy sa v takýchto prípadoch naplnil aj účel ochrany, ktorú ústavný súd môže poskytnúť právam alebo slobodám podľa medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktorých porušenie sa namieta.

Z obsahu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy („každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva“) s prihliadnutím na ustanovenia odseku 4 citovaného článku („podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon“) a čl. 51 ods. 1 ústavy („domáhať sa práv ... možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú“), ako aj čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy je možné konštatovať najbližšiu obsahovú (a aj pojmovú)

príbuznosť medzi právom na „spravodlivé prejednanie záležitosti“ (podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) a právom na súdnu ochranu, ktoré je bližšie konkretizované vo vzťahu k posudzovanej problematike najmä ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku - konkrétne v jeho § 1, v ktorom sa premieta toto ústavou garantované základné právo („Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov“) - a ktoré sa ako základná zásada občianskeho súdneho konania („spravodlivá ochrana práv“) premieta do celej právnej úpravy občianskeho súdneho procesu.

Vzhľadom na významovú príbuznosť medzi základným právom na súdnu ochranu zaručeným v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy a právom na spravodlivé prejednanie záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru platia vyššie uvedené závery ústavného súdu vyslovené v posudzovanej veci aj na sťažovateľom požadovanú ochranu práva vyplývajúcu z dohovoru, lebo posúdením námietok sťažovateľa nebolo preukázané porušenie základných princípov práva na spravodlivé prejednanie veci v zmysle dohovoru (a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva), t. j. princípu rovnosti zbraní, princípu kontradiktórnosti konania, ako aj práva byť prítomný na pojednávaní a práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Z dôvodu nepreukázania porušenia namietaných základných práv nepovažoval ústavný súd za potrebné zaoberať sa aj návrhom sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia.

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu predbežne prerokoval predmetnú sťažnosť a odmietol ju z vyššie uvedených dôvodov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2003